

स्थानीय राजपत्र

गोकर्णेश्वर नगरपालिका, काठमाण्डौद्वारा
प्रकाशित

खण्ड: २) काठमाण्डौ, वैशाख महिना २५ गते, २०७५ साल
संख्या: १२

भाग २

गोकर्णेश्वर नगरपालिका
नगर कार्यपालिका कार्यालयको सूचना

गोकर्णेश्वर नगरपालिका विद्यालयव्यवस्थापन
समितिको गठन, काम, कर्तव्य, अधिकार, बैठक र

विद्यालयको खाता सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५

प्रस्तावना: नेपालको संविधानको अनुसूची-८ को क्रमसंख्या८, तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा (२) को खण्ड (ज) बमोजिम शिक्षा सम्बन्धीअधिकारको कार्यान्वयन गर्न गोकर्णेश्वर नगरपालिकाले विद्यालयव्यवस्थापन समितिको गठन, काम, कर्तव्य, अधिकार, बैठक र विद्यालयको खाता सञ्चालन सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

गोकर्णेश्वर नगरपालिको प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित) गर्ने ऐन, २०७४ को दफा ४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी गोकर्णेश्वर नगर कार्यपालिकाले देहायको कार्यविधि बनाएको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम “गोकर्णेश्वर नगरपालिका विद्यालयव्यवस्थापन समितिको गठन, काम, कर्तव्य, अधिकार, बैठक र विद्यालयको खाता सञ्चालन कार्यविधि, २०७५” रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थनलागेमा यस कार्यविधिमा,-

(क) “अभिभावक” भन्नाले विद्यार्थीकाबाबु,आमा,बाजे,बज्यै,दाजु,िददी वा विद्यार्थीलाई संरक्षकत्वप्रदानगर्ने व्यक्ति सम्भन्नु पर्छ ।

(ख) “नगरपालिका” भन्नाले गोकर्णेश्वर नगरपालिका सम्भन्नु पर्छ ।

(ग) “व्यवस्थापन समिति” भन्नालेदफा ११बमोजिमको विद्यालय व्यवस्थापन समिति सम्भन्नु पर्छ ।

(घ) “प्रधानाध्यापक”भन्नाले सम्बन्धित विद्यालयको प्रधानाध्यापक सम्भन्नु पर्छ ।

(ड)“शिक्षाशाखा“ भन्नाले नगरपालिकाको शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा सम्भन्नु पर्छ ।

परिच्छेद-२

सामुदायिकविद्यालयकोव्यवस्थापनसमिति

३. व्यवस्थापन समितिको गठन: (१) सामुदायिक विद्यालयको सञ्चालन, रेखदेख र व्यवस्थापन गर्नका

लागिप्रत्येकसामुदायिकविद्यालयमादेहायब मोजिमका एकविद्यालयव्यवस्थापनसमितिरहनेछ :-

- (क) अभिभावकले आफूहरुमध्येबाट छानी पठाएका दुई जना महिला सहित चार जना -सदस्य
- (ख) नगरपालिकाको सम्बन्धित वडाअध्यक्ष उसको अनुपस्थितिमा वडा अध्यक्षको काम गर्ने वडा सदस्य -सदस्य
- (ग) विद्यालयका संस्थापक, स्थानीय बुद्धिजीवि, शिक्षाप्रेमी, विद्यालयलाई निरन्तर सहयोग गर्ने व्यक्तिहरु मध्येबाट विद्यालयव्यवस्थापनसमितिले -सदस्य

- मनोनीत गरेको एक जना
महिला सहित दुई जना
- (घ) सम्बन्धित विद्यालयको
शिक्षकहरुले आफुहरुमध्येबाट
छानी पठाएको एकजना सदस्य -सदस्य
- (ङ) माध्यमिक विद्यालयकोहकमा
शिक्षा अधिकृत/स्रोत व्यक्ति -सदस्य
- (च) सम्बन्धित विद्यालयको शिक्षक
अभिभावक संघको अध्यक्ष -सदस्य
- (छ) विद्यालय स्तरीय
बालक्लबलेमनोनयन गरेका एक
बालक र एक जनाबालिका गरी आमन्त्रित
रजना सदस्य
- (ज) प्रधानाध्यापक -सदस्य
सचिव

(३) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको
सदस्यले दफा २को खण्ड (१) को उपखण्ड (क),
(ख), (ग) र (ज) बमोजिमका सदस्यहरुमध्येबाट
छानेको सदस्य सो समितिको अध्यक्ष हुनेछ ।

तर खण्ड (ख) र (ज) बमोजिमको
पदाधिकारी सो व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष हुन
पाउने छैन ।

(४) प्रधानाध्यापकले विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष छनौटका लागि संयोजनकारी भूमिका निर्वाह गर्नु पर्नेछ ।

(५) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष छनौट नभएसम्म उपदफा (१) को खण्ड (क) वा (ग) बमोजिमको जेष्ठ सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

(६) विशेष शिक्षा सञ्चालन गर्ने विद्यालयको हकमा व्यवस्थापन समितिमा उपदफा (१) को खण्ड (क) र (ग) बमोजिमका सदस्यको छनौट गर्दा कम्तीमा पचास प्रतिशत सदस्यहरु अपाङ्गता भएका विद्यार्थीको अभिभावक र समावेशी शिक्षा वा स्रोतकक्षा सञ्चालन गर्ने विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा कम्तीमा एक जना अपाङ्गता भएको व्यक्ति सदस्य रहने गरी छनौट गर्नु पर्नेछ ।

(७) व्यवस्थापन समितिका सदस्यको कार्यावधि तीनवर्षको हुनेछ ।

४. व्यवस्थापनसमितिकाअध्यक्ष रसदस्यको योग्यता:

देहायकोव्यक्तिव्यवस्थापनसमितिका

अध्यक्षवासदस्य हुनसक्ने छैन:-

(क) गैर नेपाली नागरिक,

तर संघ र प्रदेश सरकारसँग भएको सम्झौता बमोजिम खोलिएको विद्यालयको व्यवस्थापन समितिका अभिभावकमध्ये नगरपालिकासँग समन्वय गरी जुनसुकै व्यक्ति हुन सक्नेछ ।

- (ख) प्रचलितकानूनबमोजिम कालोसूचीमा परेको,
- (ग) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसूरदार ठहरिएको,
- (घ) नेपाल सरकार अन्तरगतका निकायबाट मासिक तलब भत्ता खाने कर्मचारी,
- (ङ) एउटा विद्यालयको व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष पदमा बहाल रहेको व्यक्ति सो अवधिभर ।

५. व्यवस्थापनसमितिकोसदस्यछनौट:(

- १)प्रधानाध्यापकलेदफा २ को उपदफा (१) बमोजिमकासदस्यको छनौटगर्नकालागितत्कालकोव्यवस्थापनसमितिकोका

र्यकालसमाप्तहुनुभन्दा तीस दिन अगावैसात दिनकोसूचनादिईअभिभावकको भेला गराउनु पर्नेछ। कुनैकारणलेव्यवस्थापनसमिति विघटनभएमा वाव्यवस्थापनसमितिकोसदस्यको पदरिक्तभएकोअवस्थामा त्यसरीविघटनवारिक्तभएकोमितिलेतीसदिनभित्ररिक्त सदस्यकोछनौटकोलागियस उपदफाबमोजिमसूचना दिईअभिभावकको भेला गराउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा

(१) बमोजिम सदस्य छनौट गर्ने प्रयोजनको लागि प्रधानाध्यापकलाई सहयोग गर्नको लागि शिक्षा अधिकृत वा नगरपालिकाले खटाएको अधिकृतको संयोजकत्वमा प्रधानाध्यापक, स्रोतव्यक्ति,सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्ष वा वडाको वडाध्यक्षले खटाएको प्रतिनिधि रहेको व्यवस्थापन समिति गठन गर्नेछ ।

(३) व्यवस्थापनसमितिकोअध्यक्षवा सदस्यको पद रिक्त भएमा बाँकी अवधिका लागि जुन प्रक्रियाबाट छनौट हो सोही प्रक्रियाबाटछनौट गर्नु पर्नेछ ।

६. व्यवस्थापनसमितिकोबैठक:

१)व्यवस्थापनसमितिकोबैठककम्तीमा दुई महिनाको एक पटकबस्नेछ ।

(२) व्यवस्थापन समितिको बैठकको अध्यक्षताअध्यक्षलेर निजको अनुपस्थितिमा अध्यक्षले तोकेकोसदस्यलेगर्नेछ ।

(३) व्यवस्थापनसमितिकोबैठक समितिकोअध्यक्षकोनिर्देशनमासदस्य-सचिवले बोलाउनेछ ।

(४)उपदफा (१)मा जुनसुकैकुरालेखिएकाभएतापनिव्यवस्थापनसमितिका एकतिहाइसदस्यलेलिखित अनुरोध गरेमासदस्य-सचिवले जहिलेसुकै पनि व्यवस्थापनसमितिकोबैठक बोलाउनु पर्नेछ ।

(५)व्यवस्थापनसमितिकोबैठकमाछलफलहुनेविषयसूचीसदस्य-सचिवलेसाधारणतयातीन दिन अगावैसदस्यहरूलाईउपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(६)व्यवस्थापनसमितिमातत्कालकायमरहेकोसदस्यको पचासप्रतिशतभन्दाबढीसदस्यहरूउपस्थितभएमा व्यवस्थापनसमितिकोबैठकका लागिगणपूरक संख्या पुगेकोमानिनेछ ।

(७)व्यवस्थापनसमितिकोबैठकमाबहुमतकोरायमान्यहुनेछरमतबराबरभएमाबैठककोअध्यक्षतागर्ने व्यक्तिले निर्णायकमत दिन सक्नेछ ।

(८)

व्यवस्थापनसमितिको बैठकमा बालक्लबका प्रतिनिधि
लेराखेको दृष्टिकोण निर्णय पुस्तिकामा
उल्लेख गर्नु पर्नेछ तर प्रचलित कानून विपरीत का कुनै
निर्णय भएकोमा बाल प्रतिनिधिलाई जिम्मेवार बनाईने
छैन ।

(

९) व्यवस्थापनसमितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि
सो समिति आफैले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ ।

७. व्यवस्थापनसमितिको विघटन: (१) कुनै सामुदायिक
विद्यालयको व्यवस्थापन समितिले आफूलाई
तोकिएको जिम्मेवारी पूरा गर्न नसकेमा
शिक्षासमितिको सिफारिसमा नगरपालिकाले
जुनसुकै बखत त्यस्तो व्यवस्थापन समिति विघटन
गर्न सक्नेछ ।

तर त्यसरी विघटन गर्नु अघि सो
व्यवस्थापन समितिलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने
मनासिब मौका दिनुपर्नेछ ।

(२)

देहायको अवस्थामा शिक्षासमितिको सिफारिसमानगर
पालिकाले विद्यालय व्यवस्थापन समिति विघटन
गर्न सक्नेछ :-

- (क) विद्यालयका सम्पत्ति हिनामिना
गरेमा वा भ्रष्टाचार गरेमा,
(ख) विद्यालयको शैक्षिक
वातावरण खल्वल्याएमा,
(ग)
प्रचलित कानून तथा संघ, प्रदेश सर
कारतथानगरपालिकाको नीति वि
परीत काम गरेमा,
(घ) विद्यालयको व्यवस्थापन तथा
सन्तोषजनक रूपमा गर्न
नसकेमा,
(ङ) सम्बन्धित निकाय वा अधिकारीले
दिएको निर्देशन उलंघन गरेमा
,
(च) व्यवस्थापन समितिका
पदाधिकारी विरुद्ध भ्रष्टाचारको
अभियोगमा सम्बन्धित
अदालतमा मुद्दा दायर भएको
अवस्थामा,
(छ) विद्यालय प्रशासन र
व्यवस्थापन समिति बीच द्वन्द
सिर्जना भई विद्यालय सञ्चालन
हुन नसकी विद्यालय बन्द हुने

अवस्था आएको भनी सम्बन्धित विद्यालयका शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावकले नगरपालिकामा लिखित जानकारी प्राप्त भएमा ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम व्यवस्थापन समिति विघटन भएपछिवा अन्य कुनै कारणले व्यवस्थापन समिति गठन नभएसम्म लागिंसो समितिको काम गर्न शिक्षा समितिले सम्बन्धित वडा अध्यक्षको संयोजकत्वमा एक अस्थायी व्यवस्थापन समिति गठन गर्न सक्नेछ । त्यसरी गठन भएको अस्थायी व्यवस्थापन समितिमा सम्बन्धित विद्यालयको प्रधानाध्यापक, वरिष्ठ शिक्षक, दुईजना अभिभावक, स्रोतव्यक्ति, विद्यालयको लेखाको काम गर्ने कर्मचारी, शिक्षक र शिक्षा समितिले तोकेको एक जना सदस्यको प्रतिनिधित्व हुनेछ ।

(४) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष वा सदस्यले आफ्नो पदबाट राजीनामा दिन चाहेमा अध्यक्षले व्यवस्थापन समिति समक्ष र सदस्यले अध्यक्ष समक्ष राजीनामा दिनु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम अध्यक्ष वा सदस्यको राजीनामा प्राप्त भएमा अध्यक्षको

राजीनामा शिक्षा समितिले र सदस्यको राजीनामा अध्यक्षले स्वीकृत गर्न सक्नेछ ।

तर अध्यक्षको पद रिक्त रहेको अवस्थामा त्यस्तो सदस्यको राजीनामा व्यवस्थापन समितिका वरिष्ठ सदस्यले स्वीकृत गर्नेछ।

८. व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१)

सामुदायिक विद्यालयको व्यवस्थापन समितिका काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

- (क) विद्यालयको सञ्चालन, रेखदेख, व्यवस्थापन र निरीक्षण गर्ने,
- (ख) विद्यालयको लागि चाहिने आर्थिक स्रोत जुटाउने,
- (ग) शिक्षक तथा कर्मचारीलाई तालिमका लागि छनौट गर्ने,
- (घ) तालिममा जाने शिक्षक तथा कर्मचारीलाई तालिमबाट फर्केपछि कम्तीमा तीन वर्ष विद्यालयमा सेवा गर्नु पर्ने सम्बन्धमा शर्तहरू निर्धारण गरी कबुलियतनामा गराउने,
- (ङ) शिक्षक तथा कर्मचारीको सेवाको सुरक्षाको लागि पहल गर्ने,

(च)

विद्यालयकास्रोतबाटव्यहोर्नेगरी
शिक्षकतथाकर्मचारीनियुक्तगर्नेर
यसरीनियुक्तशिक्षकतथा
कर्मचारीलाईनेपालसरकारलेस
मानतहकाशिक्षक तथा
कर्मचारीलाई
तोकिदिएकोतलबस्केलमा
सकेसम्मनघटाई तलब भत्ता
दिने,

(छ)

नेपालसरकारबाटस्वीकृतदरबन्दी
कोशिक्षकतथाकर्मचारीकोपदरिक्त
रहुनआएमास्थायीपूर्तिकालागि
सो पद रिक्तभएकामितिले पन्ध्र
दिनभित्र शिक्षाशाखा वा
सम्बन्धित निकायमा लेखी
पठाउने,

(ज)

विद्यालयकाशिक्षकतथाकर्मचारी
कोहाजिरीजाँचगरीगयलहुनेशिक्ष
कवाकर्मचारीउपरआवश्यक
कारवाही गर्ने,

- (भ्र) कुनैशिक्षक
वाकर्मचारीलाईयसकार्यविधिबम
ोजिमव्यवस्थापनसमितिलेकारब
ाहीगर्नपाउनेविषयमा
विभागीयकारबाहीगरीत्यसकाज
ानकारीशिक्षा
शाखालाईदिनेतथाआफुलाईकार
बाहीगर्नअधिकार
नभएकोविषयमाकारबाहीकोला
गसिफारिसगर्नु
पर्नेभएमाआवश्यकताअनुसारआ
फ्नोरायसहितको प्रतिवेदन
शिक्षाशाखामापठाउने,
- (ज) विद्यालयकोशैक्षिकस्तर
वृद्धिगर्नआवश्यकभौतिक तथा
शैक्षिक सामग्रीको व्यवस्थागर्ने,
- (ट) संघ र प्रदेश सरकारबाट
सञ्चालनहुनेविभिन्न
कार्यक्रममाविद्यालयलाईसरिक
गराउने,
- (ठ) विद्यार्थीलेपालनागर्नु पर्ने आचार
संहिता बनाई लागूगर्ने,

- (ड) शिक्षक तथा कर्मचारीको अभिलेखअध्यावधिक गराई राख्ने,
- (ढ) प्रत्येकवर्षविद्यालयका चन्दादातारअभिभावककोभेलाग राईविद्यालयकाअघिल्लोशैक्षिकवर्षकोआय, व्ययतथा शैक्षिक उपलब्धीरआगामी वर्षका शैक्षिक कार्यक्रमका सम्बन्धमाजानकारी तथा सामाजिक परीक्षण गर्ने गराउने,
- (ण)सूचीकृत लेखा परीक्षकहरु मध्येबाट सम्बन्धित विद्यालयले सिफारिस गरेका तीन जनामध्ये नगरपालिकाले खटाई पठाएको एक जना लेखा परीक्षकबाट लेखापरीक्षण गराउने,
- (त) विद्यार्थी,शिक्षक,कर्मचारीतथाअभिभावकलाईविद्यालयकोविकासतथापठन पाठनतर्फ उत्प्रेरितगर्न व्यवस्था मिलाउने,

- (थ) विद्यार्थीलाई
उपलब्धगराइएकोछात्रवृत्तिकम
प्रदानगर्ने,
- (द) निरीक्षकलेविद्यालयकोजाँचवानि
रीक्षणगर्दाहाजिरीपुस्तिकावाविद्यु
तीयहाजिरीमागयल
जनाएकोमा त्यसरीगयल
भएकोशिक्षक तथाकर्मचारीको
गयल भएकोदिनकोतलब कट्टी
गर्ने,
- (ध) व्यवस्थापनसमितिकोसचिवाल
यविद्यालयभवनमाराख्नेतथाविद्य
ालयकोकागजपत्ररअभिलेखसुरा
क्षत गर्ने,
- (न) नगरपालिकासँगसमन्वयगरीशैक्षि
क विकासका
कार्यक्रमसञ्चालन गर्ने,
- (प) विद्यालयमालक्षितसमूहकाला
गविशेषप्रकृतिकाशैक्षिककार्यक

- मसञ्चालनगर्नआवश्यकदेखिए
मा नगरपालिका
तथाशिक्षाशाखामार्फतगर्ने,
(फ) वार्षिक रुपमा विद्यालयका
लागिआवश्यकमालसामान,मस
लन्दसामग्रीको
खरिदयोजनास्वीकृतगर्ने,
(ब) विद्यालयमा पर्न
सक्नेविपद,जोखिमअवस्थालेखा
जोखागरीप्रभावन्यूनीकरणकाला
गिकार्ययोजनाबमोजिम
कार्यान्वयन गर्ने,
(भ)
विद्यालयकोचलअचलसम्पत्तिका
संरक्षण र सदुपयोग गर्ने,
(म)
आफ्नैस्रोतबाटनियुक्तहुनेशिक्षक
तथाकर्मचारीकोसेवा,शर्ततथावि
भागीयकारबाहीलाईव्यवस्थितग
र्न कार्यविधि बनाई विद्यालय
व्यवस्थापन समितिबाट
स्वीकृतगराई लागूगर्ने,

- (य) नगरपालिका वा शिक्षा समितिले
दिएकोनिर्देशनअनुरूपकार्य गर्ने,
(र) शिक्षक, कर्मचारी र
प्रधानाध्यापकलाई तिनले गर्ने
कामको सूची वा मापदण्ड
बनाई त्यसकै आधारमा दण्ड,
जरिबाना र पुरस्कृत गर्ने
(ल) विद्यालयकापढाई व्यावहारिक,
सीपमूलक रस्तरीयबनाउन
सहयोगीको भूमिका खेल्ने,

(२)व्यवस्थापनसमितिलेउपदफा (१)

बमोजिम आफूलाई प्राप्त
अधिकारमध्येआवश्यकताअनुसारकेहीअधिकारव्यवस्थापनसमितिकोसदस्य-सचिवलाई प्रत्यायोजनगर्न
सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) खण्ड (ड) बमोजिम
विद्यालयले विद्यार्थीकोअभिलेख
राख्दाविद्यार्थीकाबाबु,आमा,बाजे,बज्यै,दाजु,दिदीकाना
म,थर,ठेगाना उल्लेखगर्नु पर्दछरत्यस्ताअभिभावक
नभएकोविद्यार्थीका हकमा विद्यार्थीलाई
संरक्षकत्वप्रदानगर्ने व्यक्तिकोअभिलेखराख्नुपर्नेछ ।

(४)उपदफा (३) बमोजिम अभिभावक
नभएको

विद्यार्थीलाईसंरक्षकत्वप्रदानगर्नेव्यक्तिलाईअभिभावक कोरुपमाअभिलेख राख्दा निजले संरक्षकत्वप्रदान गरेका व्यहोरा सम्बन्धितवडाबाट प्रमाणितगराएको हुनुपर्नेछ ।

९. अस्थायी व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :दफा ७ मा उल्लेख गरिएको अतिरिक्त दफा ६ को उपदफा (३) बमोजिम गठन भएको अस्थायी व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ:-

- (क) विद्यालयको दैनिक प्रशासन सञ्चालन गर्न सहयोग गर्ने,
- (ख) संयोजक, प्रधानाध्यापक र लेखा सम्बन्धी काम गर्ने कर्मचारी वा कुनै शिक्षक समेत कम्तीमा तीन जना व्यक्तिको नाममा बैंक खाता सञ्चालन गरी शिक्षक र कर्मचारीको तलवभत्ता खुवाउन व्यवस्था गर्ने,
- (ग) विद्यालयको दैनिक प्रशासन सञ्चालनको लागि आवश्यक रकम र आवासीय विद्यालय भए खाना खर्च र भान्से तथा

- आयालाई तलब, भत्ता
खुवाउनेव्यवस्था गर्ने,
(घ) विद्यालयलाई दूरगामी असर पर्ने
योजना तर्जुमा तथा त्यस्तो
योजनामा रकम खर्च नगर्ने,
(ङ) हरेक निकासी व्यवस्थापन
समितिको निर्णयबाट मात्र गर्नु
पर्ने।

१०. विद्यालयको बैंक खाता खोल्ने र खर्च गर्ने

आधार:विद्यालयको बैंक खाता खोल्दा वा खर्च गर्दा
देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ:-

- (क) सामुदायिक माध्यमिक
विद्यालयको हकमा
प्रधानाध्यापक र लेखामा काम
गर्ने कर्मचारीवा लेखाको काम
गर्ने शिक्षकमध्ये २ जनाको
नाममा व्यवस्थापनसमितिले
निर्णय गरे बमोजिम खाता
सञ्चालन र खर्चगर्ने,
(ख) सामुदायिक विद्यालयले खर्च गर्दा
स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार
विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा

- पेश गरी निर्णय गरे
बमोजिममात्र खर्च गर्नु पर्ने,
(ग) सामुदायिक विद्यालयको बैंक
खाता खोल्न व्यवस्थापन
समितिको निर्णय र खाता
सञ्चालकको दस्तखत नमुना
कार्ड शिक्षा शाखा प्रमुख वा
अधिकृतले प्रमाणित गरेको हुनु
पर्ने,
(घ) आधारभूत विद्यालयको हकमा
विद्यालय व्यवस्थापन समितिले
निर्णय गरे बमोजिम
व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष र
प्रधानाध्यापकको नाममा खाता
सञ्चालन गर्ने ।

परिच्छेद-३

संस्थागत विद्यालयको व्यवस्थापन समिति

११. व्यवस्थापन समितिको गठन: (१) संस्थागत
विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको गठन
देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) विद्यालयका संस्थापक वा लगानीकर्ताहरु विद्यालयको सिफारिसमा नगर प्रमुखले मनोनीत व्यक्ति
- (ख) सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्ष वा अनुपस्थितिमा वडा अध्यक्षको काम गर्ने जिम्मेवारी पाएको वडा सदस्य
- (ग) अभिभावकहरुमध्येबाट एक जना महिला समेत विद्यालय व्यवस्थापन समितिले मनोनीत गरेको
- (घ) नगरपालिकाको शिक्षा शाखाको अधिकृत
- (ङ) सम्बन्धित विद्यालयका शिक्षकहरुले आफुहरु छानी पठाएको एकजना सदस्य
- (च) स्थानीय शिक्षाप्रेमी वा समाजसेवीहरुमध्येबाट प्रमुखले मनोनीत गरी पठाएको एक जना
- (छ) प्रधानाध्यापक

(२) पदेन सदस्य बाहेक उपदफा (१) बमोजिमको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको कार्यावधि तीनवर्षको हुनेछ ।

१२. व्यवस्थापनसमितिकाअध्यक्ष रसदस्यको योग्यता:
देहायकोव्यक्तिसंस्थागत विद्यालयको
व्यवस्थापनसमितिका अध्यक्षवासदस्य हुनसक्ने
छैन:-

- (क) गैर नेपाली नागरिक,
तर संघ र प्रदेश
सरकारसँग भएको सम्झौता
बमोजिम खोलिएको विद्यालयको
व्यवस्थापन समितिका
अभिभावकमध्ये नगरपालिकासँग
समन्वय गरी जुनसुकै व्यक्ति
हुन सक्नेछ ।
- (ख) प्रचलितकानूनबमोजिम कालो
सूचीमा परेको,
- (ग) नैतिक पतन देखिने फौजदारी
अभियोगमा अदालतबाट
कसूरदार ठहरिएको,
- (घ) नेपाल सरकार अन्तरगतका
निकायबाट मासिक तलव
भत्ता खाने कर्मचारी,
- (ङ) एउटा विद्यालयको व्यवस्थापन
समितिको अध्यक्ष पदमा
बहाल रहेको व्यक्ति सो
अवधिभर
तर वडा अध्यक्ष
अस्थायी विद्यालय व्यवस्थापन

समितिको अध्यक्ष हुन बाधा
पर्ने छैन ।

१३. व्यवस्थापनसमितिकोसदस्यछनौट: (१)संस्थागत
विद्यालयको प्रधानाध्यापकलेदफा १० को
उपदफा (१) बमोजिमकासदस्यको
छनौटगर्नकोलागितत्कालकोव्यवस्थापनसमितिकोका
र्यकालसमाप्तहुनुभन्दा तीस दिन अगावैसात
दिनकोसूचनादिईअभिभावकको भेला गराउनु पर्नेछ
। कुनैकारणलेव्यवस्थापनसमितिघटनभएमा
वाव्यवस्थापनसमितिकोसदस्यको
पदरिक्तभएकोअवस्थामा
त्यसरीविघटनवारिक्तभएकोमितिलेतीसदिनभित्ररिक्त
सदस्यकाछनौटकोलागिस उपदफाबमोजिमसूचना
दिईअभिभावकको भेला गराउनु पर्नेछ ।

(२)उपदफा (१)बमोजिमसदस्यछनौटगर्ने
प्रयोजनको लागि प्रधानाध्यापक वा
लगानीकर्तालाईसहयोगगर्नकोलागिशिक्षाअधिकृत
वा शिक्षा शाखाको कर्मचारीले सहजीकरण गर्नु
पर्नेछ ।

(३) व्यवस्थापनसमितिकोअध्यक्षवा
सदस्यको पद रिक्त भएमा बाँकी अवधिका लागि
जुन प्रक्रियाबाट छनौट भएको हो सोही
प्रक्रियाबाटछनौट गर्नु पर्नेछ ।

(४) व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष तथा सदस्यको छनौट सम्बन्धी अन्य व्यवस्था नगरपालिकाले तोकेबमोजिम हुनेछ ।

१४. व्यवस्थापनसमितिकोबैठकः

१) व्यवस्थापनसमितिकोबैठककम्तीमा दुई महिनामा एक पटकबस्नेछ ।

(२) व्यवस्थापन समितिको बैठकको अध्यक्षताअध्यक्षलेर निजको अनुपस्थितिमा अध्यक्षले तोकेकोसदस्यलेगर्नेछ ।

(३) व्यवस्थापनसमितिकोबैठक समितिकोअध्यक्षकोनिर्देशनमासदस्य-सचिवले बोलाउने छ ।

(४)उपदफा (१)मा जुनसुकैकुरालेखिएकाभएतापनिव्यवस्थापनसमितिका एकतिहाईसदस्यलेलिखित अनुरोध गरेमा सदस्य-सचिवले जहिलेसुकै पनि व्यवस्थापनसमितिकोबैठक बोलाउनु पर्नेछ ।

(५) व्यवस्थापनसमितिकोबैठकमाछलफलहुनेविषयसूचीसदस्य-सचिवलेसाधारणतयातीन दिन अगावैसदस्यहरूलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(६) व्यवस्थापनसमितिमातत्कालकायमरहेको सदस्यको पचासप्रतिशतभन्दाबढीसदस्यउपस्थित

भएमा व्यवस्थापनसमितिको बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(

७) व्यवस्थापनसमितिको बैठकमा बहुमतको रायमान्य हुनेछ र मतबराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिन सक्नेछ ।

(

८) व्यवस्थापनसमितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि सो समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

१५. संस्थागत विद्यालयको व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

१) संस्थागत विद्यालयको व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

- (क) विद्यालयको सञ्चालन रेखदेख, व्यवस्थापन गर्ने तथा निरीक्षण गर्ने,
- (ख) विद्यालय सञ्चालनको लागि विनियमावली बनाई लागू गर्ने,
- (ग) शिक्षक तथा कर्मचारीको सेवाको सुरक्षा गर्ने,
- (घ) शिक्षकलाई नियुक्ति पत्र दिने र प्रचलित कानून बमोजिम तलब,

- भत्ता, सेवा, सुविधा उपलब्ध गराउने,
- (ड) प्रचलित ऐन, नियमावली, कार्यविधि र मापदण्डले तोके अनुसार विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने,
- (च) विद्यालयले प्रस्तावित गरेको शुल्क नगरपालिकाले तोकेको सीमाभित्र रही शुल्क निर्धारण गर्ने र कार्यान्वयन गर्ने,
- (छ) संघ, प्रदेश सरकारका निकायहरु, शिक्षा विभाग र नगर शिक्षा शाखाले मागेको र नियमित बुझाउनु पर्ने विवरण बुझाउने,
- (ज) सूचीकृत लेखापरीक्षकहरुमध्ये सम्बन्धित विद्यालयले सिफारिस गरेका तीनजनामध्ये नगरपालिकाले तोकेको एक जना लेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण गराउने,
- (झ) स्वीकृत पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक लागू गर्ने र सोको विवरण नगर शिक्षा शाखामा बुझाउने,

(ज) माथिल्लो निकायबाट प्राप्त हुने निर्देशनको पालना गर्ने गराउने ।

(२) विद्यालयले विद्यार्थीकाबाबु,आमा,बाजे,बज्यै,दाजु,दिदीकानाम,थर ,ठेगाना उल्लेखगरी प्रत्येक विद्यार्थीको अभिलेख राख्नु पर्नेछ । अभिभावक नभएको विद्यार्थीका हकमा विद्यार्थीलाई संरक्षकत्वप्रदानगर्ने व्यक्तिकोअभिलेखराख्नुपर्नेछ ।

(३)उपदफा (२) बमोजिम अभिभावक नभएको विद्यार्थीलाईसंरक्षकत्वप्रदानगर्नेव्यक्तिलाईअभिभावक कोरुपमाअभिलेख राख्दा निजले संरक्षकत्वप्रदान गरेका व्यहोरा सम्बन्धितवडाबाट प्रमाणितगराएको हुनुपर्नेछ ।

१६. व्यवस्थापनसमितिकोविघटन: (१) कुनै संस्थागत विद्यालयको व्यवस्थापन समितिले आफूलाई तोकिएको जिम्मेवारी पूरा गर्न नसकेमा नगरपालिकाले जुनसुकै बखत त्यस्तो व्यवस्थापन समिति विघटन गर्न सक्नेछ ।

तर त्यसरी विघटन गर्नु अघि सो व्यवस्थापन समितिलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मनासिब मौका दिनुपर्नेछ ।

(२)

देहायका अवस्थामा शिक्षा समितिको सिफारिसमा
नगरपालिकाले विद्यालय व्यवस्थापन समिति
विघटन गर्न सक्नेछ :-

(क) विद्यालयका सम्पत्ति हिनामिना
गरेमा,

(ख) विद्यालयको शैक्षिक
वातावरण खल्बल्याएमा,

(ग) प्रचलित कानून तथा संघ, प्रदेश सर
कार तथा नगरपालिकाको नीति वि
परीत काम गरेमा,

(घ) विद्यालयको व्यवस्थापन तथा
सन्तोषजनक रूपमा गर्न
नसकेमा,

(ङ) सम्बन्धित निकाय वा अधिकारीले
दिएको निर्देशन उल्लङ्घन
गरेमा,

(च) व्यवस्थापन समितिका
पदाधिकारी विरुद्ध भष्ट्राचारको
अभियोगमा सम्बन्धित
अदालतमा मुद्दा दायर भएको
अवस्थामा,

(छ) विद्यालय प्रशासन र व्यवस्थापनसमिति बीच द्वन्द्व सिर्जना भई विद्यालय सञ्चालन हुन नसकी विद्यालय बन्द हुने अवस्था आएको भनी सम्बन्धित विद्यालयका शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावकहरुले नगरपालिकामा लिखित जानकारी प्राप्त भएमा ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम व्यवस्थापन समिति विघटन भएपछि अर्को विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन नभए सम्मका लागि वा अन्य कुनै कारणले व्यवस्थापन समिति गठन नभएसम्म लागि व्यवस्था समितिको काम गर्न नगर शिक्षा समितिले सम्बन्धित वडा अध्यक्षको संयोजकत्वमा एक अस्थायी व्यवस्थापन समिति गठन गर्न सक्नेछ । त्यसरी गठन भएको अस्थायी व्यवस्थापन समितिमा सम्बन्धित विद्यालयको प्रधानाध्यापक, वरिष्ठ शिक्षक, दुईजना अभिभावक, शिक्षा अधिकृत, विद्यालयको लेखाको काम गर्ने कर्मचारी, शिक्षक र नगर शिक्षा समितिले तोकेको एक जना सदस्यको प्रतिनिधित्व हुनेछ ।

(४) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष वा सदस्यले आफ्नो पदबाट राजीनामा दिन चाहेमा अध्यक्षले व्यवस्थापन समिति समक्ष र सदस्यले अध्यक्ष समक्ष राजीनामा दिनु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम अध्यक्ष वा सदस्यको राजीनामा प्राप्त भएमा अध्यक्षको राजीनामा व्यवस्थापन समितिले र सदस्यको राजीनामा अध्यक्षले स्वीकृत गर्नेछ।

तरअध्यक्षकोपदरिक्तरहेकोअवस्थामात्यस्तोसदस्यकोराजीनामाव्यवस्थापनसमितिकावरिष्ठसदस्यले स्वीकृत गर्नेछ।

१७. अस्थायी व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: संस्थागत विद्यालयको अस्थायी व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) विद्यालयको दैनिक प्रशासन सञ्चालन गर्ने,

(ख) संयोजक, प्रधानाध्यापक वा लेखा सम्बन्धी काम गर्ने कर्मचारी वा शिक्षकमध्ये कम्तीमा तीनजना व्यक्तिको नाममा बैक खाता

- सञ्चालन गरी शिक्षक र कर्मचारीको तलबभत्ता खुवाउने,
- (ग) विद्यालयको दैनिक प्रशासन सञ्चालनको लागि आवश्यक रकम र आवासीय विद्यालय भए त्यसको खाना, खाजा खर्च र भान्से वा आयाको तलब भत्ताको व्यवस्था गर्ने,
- (घ) अस्थायी विद्यालय व्यवस्थापन समितिले दूरगामी असर पर्ने योजना निर्माण र त्यसको योजनामा खर्च गर्न नहुने,
- (ङ) विद्यालयले गर्ने कुनै पनि खर्च विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निर्णयबाट मात्र गर्नु पर्ने ।

१८. विद्यालयले बैंक खाता खोल्ने र खर्च गर्ने

आधार:संस्थागतविद्यालयले बैंक खाता खोल्दा वा खर्च गर्दा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ:-

- (क) माध्यमिक विद्यालयको हकमा प्रधानाध्यापक र लेखामा काम गर्ने कर्मचारी वा लेखाको काम गर्ने शिक्षकमध्ये दुई जनाको नाममा व्यवस्थापनसमितिले

निर्णय गरे बमोजिम खाता
सञ्चालन गर्ने,

(ख) संस्थागत विद्यालयले खर्च गर्ने
आधार हरेक कार्यक्रम विद्यालय
व्यवस्थापन समितिमा पेश गरी
निर्णय गरे बमोजिममात्र खर्च
गर्नु पर्ने,

(ग) संस्थागत विद्यालयको बैंक खाता
खोल्न व्यवस्थापन समितिको
निर्णय र खाता सञ्चालकको
दस्तखत नमुना कार्ड शिक्षा
अधिकृतले प्रमाणित गरेको हुनु
पर्ने,

(घ) आधारभूत विद्यालयको हकमा
विद्यालय व्यवस्थापन समितिले
निर्णय गरे बमोजिम
व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष वा
प्रधानाध्यापक र लेखा सम्बन्धी
काम गर्ने कर्मचारी वा
शिक्षकमध्ये दुई जनाको नाममा
खाता सञ्चालन गर्ने ।

शिक्षक तथा अभिभावकसंघसम्बन्धीव्यवस्था

१९. शिक्षकअभिभावकसंघको गठन: (१) प्रत्येक सामुदायिक र संस्थागतविद्यालयकाशिक्षकरअभिभावकसदस्यरहेको एक शिक्षक अभिभावक संघ रहनेछ।

- (क) अभिभावक भेलाबाट अभिभावकहरुले छानेको एक
- (ख) अभिभावक भेलाबाट अभिभावकहरुले छानेको दुई महिला र दुई जना पुरुष गरी चार जना
- (ग) सम्बन्धित विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापनसमितिका अध्यक्ष
- (घ) शिक्षकअभिभावकसंघले आफ्नो नगरक्षेत्रको शिक्षक बुद्धिजीवि र समाजसेवी मध्येबाट मनोनीत एक जना
- (ङ) सम्बन्धित विद्यालयको प्रधानाध्यापक
- (च) शिक्षकहरुको तर्फबाट एकजना महिला एकजना पुरुष शिक्षक गरी दुई जना प्रतिनिधि
- (छ) शिक्षकअभिभावकसंघले मनोनीत गरेको एक जना विद्यालयको शिक्षक एक जना

(२)स्रोतकक्षा सञ्चालितविद्यालयमा उपदफा (१)बमोजिमशिक्षक अभिभावकसंघगठन गर्दाअपाङ्गता भएकाविद्यार्थीका कम्तीमा एक जनाअभिभावक हुनपर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम गठित संघको सदस्यको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ ।

(४) उपदफा (२) बमोजिमको संघको बैठक तीन महिनामा कम्तीमा एकपटक बस्नेछ र बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि संघ आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(५) उपनियम (२) बमोजिमकोसंघको कार्यकारी समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमहुनेछ :-

(क)

यसकार्यविधिबमोजिमविद्यालयले शुल्कनिर्धारणगरेनगरेकोसम्बन्ध माअनुगमनगर्नेतथासो सम्बन्धमाविद्यालयलाईआवश्यक सुभाबदिने,

(ख)

विद्यालयकोशैक्षिकगतिविधिबारे नयमितजानकारीराख्नेतथासोसम्बन्धमाशिक्षक,विद्यार्थीरअभिभावक बीच नियमितअन्तरक्रिया गर्ने,

(ग) विद्यालयको सामाजिक परीक्षण गर्ने,

(घ) विद्यालयमा शिक्षाकोगुणस्तर कायम गर्नको लागि आवश्यक काम गर्ने ।

परिच्छेद-५

विविध

२०. कार्यविधि लागू हुने: (१) यस कार्यविधिमा भएका व्यवस्थाहरु नगरपालिका क्षेत्रभित्र समुदायबाट व्यवस्थापन भएका विद्यालयको लागि समेत लागू हुनेछ ।

(२) यस कार्यविधिमा उल्लिखित संस्थागत विद्यालय अन्तर्गतका व्यवस्थाहरु कम्पनी, निजी शैक्षिक गुठी तथा सार्वजनिक शैक्षिक गुठी अन्तर्गतका विद्यालयको हकमा पनि समान रुपमा लागू हुनेछ ।

२१. संघ तथा प्रदेश कानून लागू हुने: यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विद्यालय व्यवस्थापन सम्बन्धमा संघ तथा प्रदेशका कानून जारी भएपछि सोही बमोजिम हुनेछ ।

स्वीकृति मिति : २०७५/०१/२५

आज्ञाले,
दिपक कोईराला
प्रमुख प्रशासकीय
अधिकृत